

Öğretmen Adaylarının Spor Etkinliklerine Yönelimlerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi

Vahit ÇİRİŞ

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Turan BAŞKONUŞ

Milli Eğitim Bakanlığı

Özet

Bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının spor etkinliklerine yönelimlerinin betimlenmesidir. Araştırmaya Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencileri gönüllük esasına göre katılmışlardır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada, veri toplama sürecinde "Spor Etkinliklerine Yönelim Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma verilerinin test edilmesinde 0.05 anlamlılık referans alınmıştır. Verilerin analizinde alt probleme ilişkin maddeler gruplandırılarak, frekans (f), yüzde (%), ağırlıklı ortalama ($\bar{X}$) ve standart sapma (SS) gibi betimsel istatistiklerle birlikte bağımsız örneklem t-testi ve ANOVA teknikleri kullanılmıştır. Anlamlı farklılığın etki büyüklüğünü hesaplamak için Cohen'd ve eta-kare (η^2) kullanılmıştır. Araştırma sonuçları, öğretmen adaylarının spor etkinliklerine yönelimlerinin orta düzeyde olduğunu göstermiştir. Öğretmen adaylarının spor etkinliklerine yönelimleri genel olarak, cinsiyet ve sınıf seviyesi değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılık göstermemektedir. Öğretmen adaylarının spor etkinliklerine yönelimleri okudukları bölüm değişkenine göre anlamlı olarak farklılık göstermiştir. Öğretmen adaylarının okudukları bölüm değişkenine spor etkinliklerine yönelimlerine ilişkin anlamlı farklılık, sınıf öğretmeni adayları ile Türkçe öğretmeni adayları arasında sınıf öğretmeni adayları lehine oluşmuştur. Bu sonuçtan hareketle sınıf öğretmenlerinin spora yönelimleri daha yüksek denilebilir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen adayı, spor, spor etkinliği

Investigation of Preservice Teachers' Orientation towards Sports Activities According to Some Variables

Abstract

This study aims to describe prospective teachers' orientation towards sports activities. Teacher candidates studying in different departments of Kırşehir Ahi Evran University education faculty participated in the study voluntarily. The screening method was used in this study. In the study, the "Personal Information Form" and "Orientation Toward Sporting Events Scale" were used in the data collection process. A significance level of 0.05 was used to test the research data. In the analysis of the data, the items related to the sub-problem were grouped, and the independent t-test and ANOVA techniques were used together with descriptive statistics such as frequency (f), percentage (%), weighted average ($\bar{X}$), and standard deviation (SD). Cohen's d and eta-square (η^2) were used to calculate the effect size of the significant difference. The results of the study showed that the pre-service teachers' tendencies towards sports activities were at the level of I some agree. The orientation of the teacher candidates to sports activities generally does not differ significantly according to the variables of gender and class level. The orientation of the teacher candidates to sports activities differed significantly according to the variable of the department they read. The significant difference regarding the orientation of the pre-service teachers towards sports activities to the variable of the department they study occurred in favor of the classroom teacher candidates between the classroom teacher candidates and the Turkish teacher candidates. Based on this result, it can be said that classroom teacher's orientation towards sports is higher.

Keywords: Teacher candidate, sports, sports activity.

GİRİŞ

Bir toplumun gelişmesinde ve asri medeniyet seviyesine ulaşmasındaki en önemli etkenlerden birisinin eğitim olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Eğitim sisteminin temel yapı taşlarından birisi de öğretmenlerdir. Öğretmenler, bireyin hayatında eğitim sürecini planlayan, sınıf içi veya sınıf dışı etkinlikleri hazırlayan, ona bilgi ve beceri kazandırarak, bireyi bilişsel, duyuşsal ve fiziksel olarak nitelikli bir şekilde yetişmesine kendilerini adayarak kişilerdir (Bursa ve Ersoy, 2020; Sökmen, Yıldırım, Durmuş ve Kılıç, 2020; Koçyiğit, Erdem ve Eğmir, 2020). Millî Eğitim Bakanlığı öğretmen yeterliliklerini, “öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli bir biçimde yerine getirebilmek için sahip olmaları gereken bilgi, beceri ve tutumlar” şeklinde açıklamıştır (MEB, 2017). Öğretmen olacak olan öğretmen adaylarının, öğrencilerinin niteliklerini artırmada kullanacak oldukları yöntemlerden bir tanesinin de spor olduğu söylenebilir. Spor bireyin sağlıklı yaşam döngüsünde önemli bir etmendir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının eğitimde kullanacağı bir yöntem olan spora yönelimleri önem arz etmektedir.

Spora yönelim kavramı spor psikolojisi içerisinde ele alınan bir kavramdır. Bu kavramın açıklanmasında hedef yönelimi ve ego yönelimi kavramları ele alınmaktadır. Bu kavramlar bireyin yeteneklerini yargılama ile ilgili kavramlardır (Toros, 2001). Hedef yönelimi Nicholls (1989) tarafından tanımlanan ve başarı hedefi temeline dayanan bir kavramdır. Bu kavramda her eylemin kendi doğasının sınırları içerisinde içsel motivasyondan beslendiği belirtilmektedir (Nicholls,1989 Akt: Doğan, Elçi ve Asil, 2017). Hedef yönelimi kavramını açıklamak için görev yönelimi ve ego yönelimi kavramlarını açıklamak gerekir. Görev yönelimi, beceri alanında yetenek ortaya koyan ve yetkinliğe sahip kişiler için kullanılan bir kavramdır (Doğan vd., 2017). Hedef yönelimine sahip kişilerin, görev yönelimli olmasının sonucunda başarıyı yakalama ve başarı için uzun vadeli çalışmalar yapma eğiliminde olduğu söylenebilir (Rhea, 2019). Görev yönelimini seçen bireylerin temel amacının, göreve yönelik beceri öğrenme, geliştirme, iş birliği içinde olma ve görevde ustalaşma olduğu belirtilmiştir (Arıcı, 2014). Görev yöneliminin hedefi kişiseldir (Çakaloğlu, Akyüz, Sulu ve Bayar, 2019). Görev yönelimi aslında kişinin kendini değerlendirdiği bir aynadır (Doğan vd.,2017).

Ego yönelimi ise, bireyin kendisinden ziyade rakiplerini yenerek kendini onlarla kıyas ettiği kişileri tanımlamak için kullanılan bir kavramdır (Lochbaum, Zazo, Kazak, Çelikkalp

Wright, Graham ve Kontlinen, 2016). Ego yönelimi sürece değil sonuca odaklanan bir yönelimdir. Bu süreçte birey üstün gelme ve üstün olmaya odaklanmış durumdadır. Bu durumun dışındaki tüm olgular birey için başarısızlık ve bir felaket olarak kabul edilir (Toros, 2000). Bu tür durumlarda birey, kazanma uğruna kuralları çiğnemek dahil ne gerekiyorsa yapma eğilimindedir (Duda ve White;1992). Bu durumun bir sonucu olarak ego yönelimine sahip bireylerde fazla endişeye bağlı olarak fazla çalışmak istememe ve yüksek kaygı düzey durumu görülmektedir. (Newton ve Duda, 1993; Smith, Balaguer ve Duda, 2006).

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini icra ederken öğrencilerine sporu sevdirmelerinin temelinde, kendilerinin spora olan yönelimleri ve bakış açılarının yer aldığı söylenebilir. Sporu seven ve spor yapma eğiliminde olan bir öğretmenin, öğrencilerine de spor sevgisi aşılayacağı düşünülmektedir. Bunun bir sonucu olarak, sporla iç içe yaşayan ve sağlıklı olmak için sporu hayatları boyunca aktif şekilde yapan bir topluluk yetişecektir. Bu bağlamda eğitim fakültelerinde okuyan öğretmen adaylarının spora yönelimlerinin belirlenmesi önem arz etmedir. Bu önemden hareketle Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesinde okuyan öğretmen adaylarının spora yönelimlerinin belirlenmesi için bu çalışma tasarlanmıştır. Çünkü temel eğitimin ilk basamağını oluşturan Sınıf Öğretmenliği ve ana dil eğitiminin temelini oluşturan Türkçe Öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğretmen adaylarının spora yönelim düzeylerinin belirlenmesi önemli görülmüştür. Çalışma, Spor Bilimleri Fakültelerinde eğitim gören öğretmen adayları dışındaki, öğretmen adaylarının spora yönelimlerini ölçmeye çalışması açısından alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Bu araştırmada tarama yöntemi kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2005). Bu kapsamda bu çalışmanın ilk kısmında öğretmen adaylarının spor etkinliklerine yönelimlerinin betimlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın ikinci kısmında öğretmen adaylarının spor etkinliklerine yönelimleri üzerinde anlamlı farklılık oluşturabileceği düşünülen cinsiyet, sınıf düzeyi ve bölüm değişkenleri incelenmiştir.

Çalışma Evren ve Örneklemi

Araştırmanın ulaşılabilen evreni, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarıdır. Bu evrenden kolay ulaşılabılır örnekleme yöntemi ile seçilen 309 öğretmen adayı, çalışma örneklemini oluşturmaktadır.

Ölçme araçlarının doldurulmasında gönüllük esası aranmıştır. Çalışma örnekleminde yer alan öğretmen adaylarının demografik bilgileri şöyledir; çalışma örnekleminin %79,0'unu (n=244) kadın, %21,0'ini (n=65) ise erkek öğretmen adayları oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının %40,1'i (n=124) 4. sınıf, %30,7'si i (n=95) 3. sınıfta, %23,9'u (n=74) 2. sınıf ve %5,2'si (n=16) 1. sınıfta öğrenim görmektedir. Adayların %48,5'i (n=150) sınıf öğretmenliği, %14,2'si (n=44) okul öncesi öğretmenliği, %13,6'sı (n=42) Türkçe öğretmenliği, %12,6'sı (n=39) PDR, %7,4'ü (n=23) sosyal bilgiler öğretmenliği ve %3,6'sı (n=11) fen bilgisi öğretmenliği bölümünde öğrenim görmektedirler.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, veri toplama sürecinde bir ölçme aracı kullanılmıştır. Birinci aşamada öğretmen adaylarının kişisel bilgilerini belirlemek için araştırmacılar tarafından geliştirilen *kişisel bilgiler formu (KBF)*, ikinci aşamada ise öğretmen adaylarının spor etkinliklerine yönelimlerini belirlemek için Pons vd. (2006) tarafından geliştirilen ve Çevik, Şimşek, Mercanoğlu ve Bayram (2019) tarafından Türkçe'ye uyarlanan *Spor Etkinliklerine Yönelim Ölçeği* kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu (KBF). Araştırmacılar tarafından hazırlanan formda, öğretmen adaylarının spor etkinliklerine yönelimleri üzerinde etken olabileceği düşünülen bazı bağımsız değişkenler yer almaktadır. Bu değişkenler öğretmen adayları ile ilgili demografik bilgileri (cinsiyet, sınıf düzeyi ve bölüm) genel olarak ele almış ve veriler sınıflama sorular olarak KBF'de yer almıştır.

Spor Etkinliklerine Yönelim Ölçeği. Pons vd. (2006) tarafından geliştirilmiş, Çevik, Şimşek, Mercanoğlu ve Bayram (2019) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçek 5'li likert tip olup 12 madde ve 3 faktörden oluşmaktadır. 1. Faktör "Sosyalleşme" (Cronbach Alpha 0.75) 2. Faktör "Duygu arama" (Cronbach Alpha 0.87), 3. Faktör "Bilgi arama" (Cronbach Alpha 0.75) olarak isimlendirilmiştir. Ölçeğin genelinde ait Cronbach Alpha değeri 0.87 olarak hesaplanmıştır. Sosyalleşme faktörü 1.,2. ve 3. maddelerden, duygu arama faktörü 4.,5.,6.,7. ve 8. maddelerden ve bilgi arama faktörü de 9.,10.,11. ve 12. maddelerden oluşmaktadır (Çevik vd., 2019).

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler analiz için SPSS 20.0 (Statistical Package For Social Sciences) paket programına yüklenmiştir. Araştırma verilerinin test edilmesinde 0.05 anlam düzeyi alınmıştır. Elde edilen betimsel verilerin analizinde frekans (f), yüzde (%), ağırlıklı ortalama ($\bar{X}$) ve standart sapma (SS) değerleri kullanılmıştır. İlişkisel istatistik yöntemleri yapılmadan önce verilerin homojenliğine bakılmış ve normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Verilerin normal dağılımları ile ilgili bulgulara Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1. Normal Dağılımları İle İlgili Bulgular

		$\bar{X}$	Medyan	Mod	Çarpık	Basık
GENEL	İstatistik	3,25	3,41	3,42	-,590	-,088
	Standart hata	,048			,139	,276
Sosyalleşme	İstatistik	3,47	3,66	4,00	-,825	,310
	Standart hata	,054			,139	,276
Duygu arama	İstatistik	3,59	4,00	4,00	-,689	-,242
	Standart hata	,061			,139	,276
Bilgi arama	İstatistik	2,66	2,50	2,00	,314	-,577
	Standart hata	,052			,139	,276

Büyüköztürk (2014)'e göre analizlerde temel olan, puanların normalden aşırı sapma göstermemesidir. Çarpıklık katsayısının -1 ile +1 sınırları içerisinde kalması puanların normal dağılımdan önemli bir sapma göstermediği şeklinde yorumlanabilir. George ve Mallery (2010)'e göre ise çarpıklık ve basıklık değerlerinin +2 ile -2 arasında olması verilerin normal dağılımı için yeterlidir. Kalaycı (2005)'ya göre aritmetik ortalama, mod ve medyan değerlerinin birbirine yakın olması verilerin normal dağılım sergilediğini göstermektedir. Spor etkinliklerine yönelim ölçeğinin çarpıklık (-,590) ve basıklık (-,088) değeri, mod, medyan ve aritmetik ortalamaları incelendiğinde verilerin normal dağılım gösterdiği görülmektedir.

Tüm sonuçlar doğrultusunda araştırma verilerinin analizi sürecinde parametrik hipotez testleri kullanılmıştır. Bu kapsamda öğretmen adaylarının spor etkinliklere yönelimlerinin ikili gözenekli değişkenlere göre incelenmesinde bağımsız t-testi, üç ve daha fazla gözenekli değişkenlere göre incelenmesinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) teknikleri kullanılmıştır. Test sonuçlarının yorumlanmasında bir başka istatistik de etki büyüklüğüdür. En sık kullanılan iki etki büyüklüğü istatistiği eta-kare (η^2) ve Cohen d istatistiğidir. Eta-kare için .01, .06 ve .14;

Cohen d için .2, .5 ve .8 değerleri sırasıyla küçük, orta ve geniş etki büyüklüğü olarak yorumlanır (Büyüköztürk, 2014: 44). Bağımsız t-testi sonuçlarında anlamlı farklılığın etki büyüklüğünü hesaplamak için Cohen'd, ANOVA sonuçlarında anlamlı farklılığın etki büyüklüğünü hesaplamak için ise eta-kare korelasyon katsayısı kullanılmıştır.

Öğretmen adaylarının ölçekte yer alan maddeler için verdikleri cevaplar beşli likert tipinde olup değerlendirme ölçeği grup değer aralığının tespitinde; "a = Ranj / Yapılacak Grup Sayısı" formülü kullanılmıştır (Taşdemir, 2003). Buna göre değerlendirme ölçeği şöyledir;

Tablo 2: Ölçeklerin Puanlandırılması Verilen Ağırlık Nitelik Grupları

Spor Etkinliklerine Yönelim Ölçeği		
Verilen Ağırlık	Nitelik grubu	Sınırı
5	Kesinlikle Katılıyorum	4.20-5.00
4	Katılıyorum	3.40-4.19
3	Biraz Katılıyorum	2.60-3.39
2	Katılmıyorum	1.80-2.59
1	Kesinlikle Katılmıyorum	1-1.79

BULGULAR

Öğretmen Adaylarının Spor Etkinliklerine Yönelimleri ile İlgili Bulgular

Tablo 3. Öğretmen adaylarının spor etkinliklerine yönelimleri

	$\bar{X}$	SS	Düzye
GENEL	3,25	,855	Biraz Katılıyorum
Sosyalleşme	3,47	,956	Katılıyorum
Duygu arama	3,59	1,081	Katılıyorum
Bilgi arama	2,66	,915	Biraz Katılıyorum

Tablo 3 incelendiğinde öğretmen adaylarının spor etkinliklerine yönelim durumlarının genel olarak ($\bar{X}=3,525$) *biraz katılıyorum* düzeyindedir. Alt boyutlar incelendiğinde; sosyalleşme ($\bar{X}=3,47$) ve duygu arama ($\bar{X}=3,59$) alt boyutlarında *katılıyorum*, bilgi arama alt boyutunda ise *biraz katılıyorum* düzeyinde olduğu görülmektedir.

Öğretmen Adaylarının Spor Etkinliklerine Yönelimleri ile İlgili İlişkisel Bulgular

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Spor Etkinliklerine Yönelimlerine İlişkin T-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	t	p
GENEL	Kadın	244	3,21	,814	1,556	,121
	Erkek	65	3,40	,987		
Sosyalleşme	Kadın	244	3,48	,908	-,193	,847
	Erkek	65	3,45	1,126		
Duygu arama	Kadın	244	3,57	1,069	,441	,660
	Erkek	65	3,64	1,131		
Bilgi arama	Kadın	244	2,56	,862	3,945	,000
	Erkek	65	3,05	1,007		

Tablo 4 incelendiğinde genel olarak erkek öğretmen adaylarının ortalamalarının ($\bar{X}=3,40$) kadın öğretmen adaylarının ortalamalarından ($\bar{X}=3,21$) yüksek olduğu fakat aradaki farkın anlamlı olmadığı görülmektedir. Alt boyutlara bakıldığında; duygu arama ve bilgi arama alt boyutlarında da erkek öğretmen adaylarının ortalamaları kadın öğretmen adaylarının ortalamalarından yüksek iken sosyalleşme alt boyutunda ise kadın öğretmen adaylarının ortalamalarının yüksek olduğu görülmektedir.

Öğretmen adaylarının spor etkinliklerine yönelimlerinin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan bağımsız örneklem t testi sonucunda gruplar arası ortalama farkların ölçek genelinde, sosyalleşme ve duygu arama alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı olmadığı ($p>.05$), bilgi arama alt boyutunda ise istatistiksel olarak anlamlı ($p<.05$) olduğu görülmektedir. Bilgi arama alt boyutunda görülen anlamlı farklılığın etki büyüklüğü orta (Cohen's $d=0.5$) düzeydedir.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Sınıf Seviyelerine Göre Spor Etkinliklerine Yönelimlerine İlişkin Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

	Sınıf Seviyesi	N	$\bar{X}$	SS
GENEL	1.Sınıf	16	3,31	,738
	2. Sınıf	74	3,32	,860
	3. Sınıf	95	3,11	,924
	4. Sınıf	124	3,31	,807
Sosyalleşme	1.Sınıf	16	3,52	,851
	2. Sınıf	74	3,56	,931
	3. Sınıf	95	3,24	1,055
	4. Sınıf	124	3,59	,879
Duygu	1.Sınıf	16	3,61	,821

Arama	2. Sınıf	74	3,68	1,140
	3. Sınıf	95	3,39	1,133
	4. Sınıf	124	3,69	1,023
Bilgi Arama	1.Sınıf	16	2,78	,875
	2. Sınıf	74	2,69	,917
	3. Sınıf	95	2,67	,964
	4. Sınıf	124	2,62	,888

Tablo 5. incelendiğinde genel olarak en yüksek ortalamanın 2. sınıf öğrencilerinde ($\bar{X}=3,32$), en düşük ortalamanın 3. Sınıf öğrencilerinde ($\bar{X}=3,11$) olduğu görülmektedir. Alt boyutlara bakıldığında; en yüksek ortalamanın sosyalleşme ($\bar{X}=3,59$) ve duygu arama ($\bar{X}=3,69$) alt boyutlarında 4. sınıf öğrencilerinde, bilgi arama alt boyutunda ise 2. sınıf ($\bar{X}=2,69$) öğrencilerinde olduğu görülmektedir. Alt boyutlarda en düşük ortalamalar; sosyalleşme ($\bar{X}=3,24$) ve duygu arama ($\bar{X}=3,39$) alt boyutlarında 3. Sınıf öğrencilerinde, bilgi arama alt boyutunda ise 4. Sınıf ($\bar{X}=2,62$) öğrencilerinde olduğu görülmektedir.

Öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre spor etkinliklerine yönelimlerine ilişkin ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının belirlenmesinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmış ve elde edilen sonuçlara Tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Sınıf Seviyelerine Göre Spor Etkinliklerine Yönelimlerine İlişkin ANOVA Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Etki Büyüklüğü
GENEL	Gruplar arası	2,627	3	,876	1,198	,310	
	Gruplar içi	222,838	305	,731			
	Toplam	225,465	308				
Sosyalleşme	Gruplar arası	7,658	3	2,553	2,841	,038	.02
	Gruplar içi	274,092	305	,899			
	Toplam	281,750	308				
Duygu	Gruplar arası	5,564	3	1,855	1,596	,190	

Arama	Gruplar içi	354,503	305	1,162		
	Toplam	360,067	308			
Bilgi Arama	Gruplar arası	,483	3	,161	,191	,903
	Gruplar içi	257,474	305	,844		
	Toplam	257,958	308			

Öğretmen adaylarının spor etkinliklerine yönelimlerinin sınıf seviyelerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan tek faktörlü ANOVA sonucunda ölçek geneli gruplar arası ortalamaların istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaşmadığı (F=1,198, p>.05) görülmektedir.

Alt boyutlara bakıldığında duygu arama (F=1,596, p>.05) ve bilgi arama (F=,191, p>.05) boyutlarında gruplar arası ortalamaların istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaşmadığı, sosyalleşme boyutunda ise gruplar arası ortalamaların istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaştığı (F=2,841, p<.05) görülmektedir. Sosyalleşme alt boyutunda görülen anlamlı farklılığın etki büyüklüğü küçük ($\eta^2=.02$) düzeydedir.

Bu sonuç sınıf seviyesinin öğretmen adaylarının spor etkinliklere yönelimleri üzerinde genel olarak etken bir değişken olmadığını ancak ölçek alt boyutlarından sosyalleşme boyutunda etken olduğunu göstermektedir.

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Sınıf Seviyelerine Göre Spor Etkinliklerine Yönelimleri Ortalamaları ve Anlamlılık Düzeyleri

	(I) Sınıf Düzeyi	(J) Sınıf Düzeyi	Ortalamalar Farkı (I-J)	SE	p
Sosyalleşme	4. Sınıf	1. Sınıf	,07594	,25182	,990
		2. Sınıf	,02921	,13925	,997
		3. Sınıf	,35467(*)	,12926	,032

Tablo 7'de gruplar arası ortalamalar incelendiğinde; sosyalleşme boyutunda ortalamalar arası anlamlı farklılığın 4. sınıftaki adaylar ile 3. sınıftaki adaylar arasında 4. sınıftaki adaylar lehine (p<.05) olduğu görülmektedir.

Tablo 8: Öğretmen Adaylarının Okudukları Bölümlere Göre Spor Etkinliklerine Yönelimlerine İlişkin Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

	Bölüm	N	$\bar{X}$	SS
GENEL	Sınıf Öğretmenliği	150	3,46	,714
	Okul Öncesi Öğretmenliği	44	3,13	,966
	Türkçe Öğretmenliği	42	2,88	1,115
	PDR	39	3,13	,792
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	23	3,07	,679
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	11	3,10	,988
Sosyalleşme	Sınıf Öğretmenliği	150	3,72	,842
	Okul Öncesi Öğretmenliği	44	3,37	1,015
	Türkçe Öğretmenliği	42	3,03	1,230
	PDR	39	3,29	,776
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	23	3,31	,896
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	11	3,12	,885
Duygu Arama	Sınıf Öğretmenliği	150	3,83	,907
	Okul Öncesi Öğretmenliği	44	3,43	1,187
	Türkçe Öğretmenliği	42	3,18	1,348
	PDR	39	3,44	1,044
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	23	3,41	,985
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	11	3,32	1,409
Bilgi Arama	Sınıf Öğretmenliği	150	2,80	,833
	Okul Öncesi Öğretmenliği	44	2,56	1,020
	Türkçe Öğretmenliği	42	2,39	1,046
	PDR	39	2,62	,922
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	23	2,45	,733
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	11	2,81	1,140

Tablo 8 incelendiğinde genel olarak en yüksek ortalamanın sınıf öğretmeni adaylarında ($\bar{X}=3,46$), en düşük ortalamanın Türkçe öğretmeni adaylarında ($\bar{X}=2,88$) olduğu görülmektedir. Alt boyutlara bakıldığında; en yüksek ortalamanın sosyalleşme ($\bar{X}=3,72$) ve duygu arama ($\bar{X}=3,83$) alt boyutlarında sınıf öğretmeni adaylarında, bilgi arama alt boyutunda ise fen bilgisi öğretmeni adaylarında ($\bar{X}=2,81$) olduğu görülmektedir. Alt boyutlarda en düşük ortalamalar; sosyalleşme ($\bar{X}=3,03$), duygu arama ($\bar{X}=3,18$) ve bilgi arama alt boyutunda Türkçe öğretmeni adaylarında ($\bar{X}=2,39$), olduğu görülmektedir

Öğretmen adaylarının okudukları bölümlere göre spor etkinliklerine yönelimlerine ilişkin ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının belirlenmesinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmış ve elde edilen sonuçlara Tablo 9'da yer verilmiştir.

Tablo 9. Öğretmen Adaylarının Okudukları Bölümlere Göre Spor Etkinliklerine Yönelimlerine İlişkin ANOVA Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Etki Büyüklüğü
GENEL	Gruplar arası	14,567	5	2,913	4,186	,001	.06
	Gruplar içi	210,898	303	,696			
	Toplam	225,465	308				
Sosyalleşme	Gruplar arası	21,130	5	4,226	4,913	,000	.07
	Gruplar içi	260,621	303	,860			
	Toplam	281,750	308				
Duygu Arama	Gruplar arası	19,426	5	3,885	3,456	,005	.05
	Gruplar içi	340,641	303	1,124			
	Toplam	360,067	308				
Bilgi Arama	Gruplar arası	7,567	5	1,513	1,831	,106	
	Gruplar içi	250,390	303	,826			
	Toplam	257,958	308				

Öğretmen adaylarının spor etkinliklerine yönelimlerinin okudukları bölümlere göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan tek faktörlü ANOVA sonucunda ölçek geneli gruplar arası ortalamaların istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaştığı (F=4,186, p<.05) görülmektedir.

Alt boyutlara bakıldığında Sosyalleşme (F=4,913, p<.05) ve duygu arama (F=3,456, p<.05) boyutlarında gruplar arası ortalamaların istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaştığı, bilgi arama boyutunda ise gruplar arası ortalamaların istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaşmadığı (F=1,831, p>.05) görülmektedir.

Ölçek genelinde görülen anlamlı farklılığın etki büyüklüğü orta ($\eta^2=.06$) düzeydedir. Sosyalleşme ($\eta^2=.07$) ve duygu arama ($\eta^2=.05$) alt boyutlarında görülen anlamlı farklılığın etki büyüklüğü de orta düzeydedir.

Bu sonuç okudukları bölüm değişkeninin öğretmen adaylarının spor etkinliklere yönelimleri üzerinde etken bir değişken olduğunu olduğunu göstermektedir.

Tablo 10. Öğretmen Adaylarının Okudukları Bölümlere Göre Spor Etkinliklerine Yönelimleri Ortalamaları ve Anlamlılık Düzeyleri

	(I) Bölüm	(J) Bölüm	Ortalamalar (I-J)	Farkı SE	p
Genel	Sınıf Öğretmenliği	Okul Öncesi Öğretmenliği	,33187	,14304	,189
		Türkçe Öğretmenliği	,57952(*)	,14564	,001

		PDR	,32983	,14996	,241
		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	,39198	,18682	,291
		Fen Bilgisi Öğretmenliği	,35838	,26061	,742
Sosyalleşme	Sınıf Öğretmenliği	Okul Öncesi Öğretmenliği	,34788	,15901	,246
		Türkçe Öğretmenliği	,68698(*)	,16191	,000
		PDR	,43607	,16670	,097
		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	,40783	,20768	,366
		Fen Bilgisi Öğretmenliği	,60545	,28970	,295
Duygu arama	Sınıf Öğretmenliği	Okul Öncesi Öğretmenliği	,40230	,18178	,235
		Türkçe Öğretmenliği	,65295(*)	,18510	,006
		PDR	,39251	,19058	,312
		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	,42128	,23743	,484
		Fen Bilgisi Öğretmenliği	,51139	,33121	,636

Tablo 10'da gruplar arası ortalamalar incelendiğinde; ölçek genelinde, sosyalleşme ve duygu arama alt boyutlarında sınıf öğretmeni adayları ile Türkçe öğretmenliği adayları arasında sınıf öğretmeni adayları lehine ($p<.05$) oluştuğu görülmektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Öğretmen adaylarının spor etkinliklerine yönelimlerinin genel olarak orta düzeydedir. Arslanoğlu (2016) yapmış olduğu çalışmada, öğretmen adaylarının spor etkinliklerine ve spor hedeflerine yönelimlerinin olumlu ve yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Alan yazın incelendiğinde Balyan (2012) futbolcular ile yürütmüş olduğu çalışmada, çalışma gurubuna katılan bireylerin spor yönelimlerinin olumlu olduğu sonucunu bulmuştur. Stuntz ve Weiss (2009) yapmış oldukları çalışmada, çalışma gurubundaki bireylerin spor yönelimlerinin olumlu anlamda yüksek olduğunu bulmuştur. Bu sonuç bireylerin spor yönelimlerinde önemli bulunmuştur (Stuntz & Weiss, 2009).

Öğretmen adaylarının spor etkinliklerine yönelimleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılık göstermemektedir. Kiremitçi, Gençler, Engür, Demiray ve Balyan (2012) profesyonel sporcular ile yürütmüş oldukları çalışmada cinsiyet değişkeninin spor yöneliminde etken olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuç çalışma sonuçları ile örtüşmektedir.

Öğretmen adaylarının spor etkinliklerine yönelimleri sınıf seviyesi değişkenine göre anlamlı olarak farklılık göstermemektedir. Toy (2018) çalışmasında sınıf seviyesinin spor

yönelimin de etkili olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç çalışma sonucu ile paralellik göstermektedir.

Öğretmen adaylarının spor etkinliklerine yönelimleri okudukları bölüm değişkenine göre anlamlı olarak farklılık göstermektedir. Anlamlı farklılık, sınıf öğretmeni adayları ile Türkçe öğretmeni adayları arasında sınıf öğretmeni adayları lehine oluşmuştur. Lin, Shen, Mao, Yang (2019) ise yaptıkları çalışmada spor uygulamalarının spor yöneliminde etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bunun yanı sıra Arslanoğlu (2016) spor yapma durumunun spor yöneliminde ve hedef yöneliminde etken bir durum olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Bu çalışma da Sınıf öğretmenliği bölümünde okuyan öğretmen adaylarının spor yönelimlerinin Türkçe öğretmenliği bölümünde okuyan öğretmen adaylarından daha yüksek düzeyde bir eğilime sahip olmasında, sınıf öğretmenliği adaylarının ders müfredatında görmüş oldukları spora yönelik derslerin etken olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Bu bulgular, müfredatlarında beden eğitimi ve spor dersi olan öğretmen adaylarının spora yönelimlerinin bu durumdan olumlu etkilenebileceği düşündürmektedir. Bu bağlamda beden eğitimi ve sporun bilişsel duyuşsal, sosyal katkıları göz önüne alındığında, dersi alan öğretmen adaylarının spora daha fazla yöneleceği dolayısıyla da fiziksel ruhsal ve sosyal yönden daha sağlıklı bireylerin yetiştirilmesinde öncülük edebilecekleri söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Aracı, H., & Aracı, Ş. (2014). *Spor bilimleri öğretimi*. Ankara: Grafiker Matbaacılık.
- Arslanoglu, C. (2016). Relationship between target orientations and perceived motivational climate levels of students engaged in individual and team sports activities. *International Journal of Environmental and Science Education*, 11(10), 3311-3318.
- Balyan, M. (2012). Türkiye akademi liginde yer alan futbolcuların (u14 ve u15) spora yönelimleri ve sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişki the relationship between social skills and sport orieantations of the football players (u14, u15) *Uluslararası Hakemli Beşeri ve Akademik Bilimler Dergisi*, 1,1. 143-152.
- Bursa, S., & Ersoy, A. (2020). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının 2018 Öğretmen Yetiştirme Programı Seçmeli Ders Tercihleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(37), 59-72.
- Büyükoztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çakaloğlu, E., Akyüz, O., Sulu, B., & Bayar, P.(2019). Profesyonel futbolcularda hedef yöneliminin motivasyonel yönelim üzerine etkisi. *Sportre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(4), 265-274.

- Çevik, H., Şimşek, K. Y., Mercanoğlu, A. O. & Bayram, A. (2019). Spor etkinliklerine yönelim ölçeğinin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 149-163.
- Doğan, E. K., Elçi, S. & Asil, H., S. (2020). Sporda ego ve görev yönelimi ölçeği (segyö)'nin hakemler için adaptasyon çalışması. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(2), 68-77.
- George, D. and Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference*. 17,0 update (10a ed.). Boston: Pearson.
- Kalaycı, Ş. (2005). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Kiremitçi, O., Gençer, R. T., Engür, M., Demiray, E., & Balyan, M. (2012). Profesyonel sporcuların yarışma yönelimleri: cinsiyet, yaş ve spor türü farklılıkları. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(1), 1-13.
- Koçyiğit, M., Erdem, C., & Eğinir, E. (2020). Öğretmenlerin ve Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerine İlişkin Öz Değerlendirmeleri. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 9(3), 774-799.
- Lin, C. T., Shen, C. C., Mao, T. Y., & Yang, C. C. (2019). Empirical investigation of sports management, behavior growth and usage of sports APP: new learning perspective. *Polish Journal of Management Studies*, 19.
- Lochbaum, M., Kazak, Çetinkalp, Z., Graham, K. A., Wright, T., & Zazo, R. (2016). Task and ego goal orientations in competitive sport: A quantitative review of the literature from 1989 to 2016. *Kinesiology: International journal of fundamental and applied kinesiology*, 48(1), 3-29.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2017). Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri. http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_yyretmenlyk_mesleey_genel_yeterlyklery.pdf adresinden 14.10.2020 tarihinde edinilmiştir.
- Newton, M., & Duda, J. L. (1993). The relationship of task and ego orientation to performance: Cognitive content, affect, and attributions in bowling. *Journal of Sport Behaviour*, 16, 209-209.
- Nicholls, J. G. (1989). *The competitive ethos and democratic education*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Rhea, N. A. (2019). Goal Orientations and beliefs about success in age group swimmers.. master thesis University of the Pacific Stockton, California
- Smith, A. L., Balaguer, I., & Duda, J. L. (2006). Goal orientation profile differences on perceived motivational climate, perceived peer relationships, and motivation-related responses of youth athletes. *Journal of Sports Sciences*, 24(12), 1315-1327.
- Sökmen, Y., Yıldırım, G., & Kılıç, D. (2020). Sınıf Öğretmeni Adaylarının ve Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmen Kavramına Yönelik Metaforlarının İncelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 1-13.
- Stuntz, C. P., & Weiss, M. R. (2009). Achievement goal orientations and motivational outcomes in youth sport: The role of social orientations. *Psychology of Sport and Exercise*, 10(2), 255-262.
- Taşdemir, M. (2003). *Eğitimde planlama ve değerlendirme*. Ankara: Ocak Yayınevi.

- Toros, T., Akyüz, U., Bayansalduz, M., & Soyer, F. (2010). Görev ve ego yönelimli hedeflerin yaşam doyumu ile ilişkisinin incelenmesi (dağcılık sporu yapanlarla ilgili bir çalışma). *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 1039-1050.
- Toy, A. B. (2015). *Serbest ve grekoromen stil güreşçilerin hedef yönelimi ve yaşam doyumu ilişkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.